

Svar på skriftligt spørgsmål om att förebygga spridning av coronaviruset på minkfarmer

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 149/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Saara-Sofia Sirén /saml m.fl.:

Hur säkerställer regeringen till exempel regelbunden och omfattande provtagning på minkfarmer för att coronaviruset inte kan spridas och

hur säkerställer regeringen att coronaviruset inte sprids genom de minkskinn som importeras till Finland?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

COVID-19 som orsakas av viruset SARS-CoV-2 är en sjukdom hos människor som i första hand sprids som droppsmitta mellan personer. Viruset har ändå konstaterats smitta också till vissa djur, och av pälsdjuren är framför allt minkar mottagliga för smitta. Symtomen hos minkar på pälsfarmer uppträder främst i luftvägarna och de är huvudsakligen lindriga, till exempel vattnigt nosflöde. Dessutom kan förhöjd dödlighet hos minkarna observeras på gårdar som fått in smittan. Smittade minkar kan också vara helt symtomfria. Ursprungligen har smittan sannolikt överförs till minkar från människor som arbetar på farmerna, men viruset sprids också mellan djuren på farmerna. Viruset SARS-CoV-2 sprids vid kontakter mellan djur, till exempel som droppsmitta. Spridningen är snabb. På basis av experimentella studier kan viruset spridas korta sträckor också som luftburen smitta utan att djuren har närkontakt med varandra.

I Holland och Danmark har det konstaterats att på minkfarmer som fått in smittan har viruset SARS-CoV-2 överförts från mink till enskilda personer som arbetar på farmen, vilket visar att sjukdomen kan smitta från infekterade minkar till människor. Enligt en riskvärdering som utfördes av Europeiska smittskyddsmyndigheten orsakar smittorna hos mink ändå obetydlig risk för personer utanför pälsdjursfarmerna.

Viruset SARS-CoV-2 har hittills inte påträffats hos pälsdjur eller andra djur i Finland. I ett flertal andra länder har smittor däremot konstaterats hos minkar på pälsfarmer redan under 2020, i Europa t.ex. i Holland, Danmark, Litauen, Grekland, Italien och Sverige. I Holland och Danmark fick smittorna hos minkar utbredd spridning, vilket ledde till beslut på hösten 2020 att avliva alla djur. I Danmark påskyndades beslutet av att i början av hösten 2020 konstaterades det att viruset har muterat på minkfarmer och spridits även till människor. Man ville förhindra en sådan möjlighet till uppkomst av nya virusvarianter. Produktionen återupptas eventuellt 2022. Holland hade redan tidigare beslutit att lägga ner pälsdjursuppfödningen i landet år 2024. På motsvarande sätt har djur inte avlivats på grund av konstaterade smittor t.ex. i Sverige, Litauen och Grekland.

På grund av sjukdomens karaktär och det stora antalet djur på pälsdjursfarmerna är det av största vikt att förhindra att viruset sprids till finländska farmer. Risken för smittspridning kan minskas genom att man följer goda smittskydds- och hygienrutiner på pälsdjursfarmerna.

Efter Hollands första coronavirusfall hos minkar som konstaterades i april 2020 har Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund aktivt varit i kontakt med sina intressegrupper och myndigheter för att säkerställa informationsgången. Förbundet har producerat anvisningar till pälsdjursuppfödarna och intressegrupperna för att skydda mot SARS-CoV-2-smitta och meddelat om dem regelbundet. Pälsbranschen har kunnat använda anvisningar som Livsmedelsverket har utarbetat för att skydda pälsdjur mot SARS-CoV-2-smitta. Dessutom har branschen kunnat använda Arbetshälsoinstitutets anvisningar för att förebygga spridning av coronavirus i jordbruksarbete samt allmänna anvisningar av Institutet för hälsa och välfärd för att skydda sig mot coronavirussmitta. Branschen gav detaljerade anvisningar till sina medlemmar även för att den utländska arbetskraft som behövs på hösten under pälsningssäsongen fås till Finland på ett säkert sätt.

Om SARS-CoV-2-viruset påträffades hos djur på en pälsfarm skulle Livsmedelsverket bestämma med stöd av lagen om djursjukdomar att minkar och mårddhundar på pälsfarmen ska avlivas som s.k. ny allvarlig djursjukdom (JSM 441/2013, 26 §). Man skulle bestämma att djuren ska avlivas för att skydda människors hälsa. Den nya lagen om djursjukdomar (JSM 76/2021) träder i kraft 21.4.2021. I det förordningsutkast som utfärdats på basis av denna lag och som är på remiss föreslås det att SARS-CoV-2-smitta hos minkar, mårddhundar och soblar på pälsfarmer betecknas som s.k. annan djursjukdom som ska bekämpas.

Livsmedelsverkets riskvärderingsenhet bads i oktober 2020 om ett sammandrag av zoonoshot som minkarna och mårddhundarna utgör för människor. I rapporten konstaterades det bland annat att det främsta målet ska vara att förhindra spridning av viruset till minkarna och mårddhundarna.

I november 2020 genomförde Livsmedelsverket en inledande kartläggning av coronavirussmitta på minkfarmer. Till provtagning valdes ut sammanlagt 30 minkfarmer i området för tio kommuner i de viktigaste pälsproduktionsområdena. Som prov togs självdöda minkar som kommunalveterinären skickade till Livsmedelsverkets laboratorium för undersökning. Viruset SARS-CoV-2 påträffades inte.

Under årsskiftet 2020/2021 undersökte Livsmedelsverket även levande avelsdjur på tre minkfarmer med tanke på viruset SARS-CoV-2 innan djuren överfördes till en annan farm. Viruset SARS-CoV-2 påträffades inte.

Livsmedelsverket påbörjade i december 2020 en uppföljning av coronaviruset som gäller alla pälsfarmer som föder upp mink eller andra mårddjur. Avsikten är att uppföljningen ska fortgå åtminstone till sommaren 2021. Uppföljningen ska fortgå och ändras vid behov enligt läget för epidemin hos befolkningen. Under början av 2021 inleddes uppföljningen också på pälsfarmer som föder upp finnsjubb. Pälsfarmerna ska regelbundet skicka in pälsdjur som självdött eller som avlivats i dåligt skick för undersökning till Livsmedelsverkets laboratorium. Farmägarna har fått närmare anvisningar om insändandet av prover via regionförvaltningsverket eller kommunalveterinären. Livsmedelsverket svarar för kostnaderna för att undersöka proverna. Länsveterinärerna uppföljer genomförandet av uppföljningen i sitt verksamhetsområde.

Den lokala kommunalveterinären tar prover av levande djur på pälsdjursfarmen om det misstänks coronavirussmitta på pälsfarmen på grund av symtom hos djuren eller ökad dödlighet bland djuren, om coronavirussmitta har konstaterats hos en person som arbetar på pälsfarmen, eller om från pälsdjursfarmen förflyttas minkar eller finnsjubbar till andra farmer för att användas som avelsdjur. Dessutom tar kommunalveterinären prover på farmen om farmen inte har skickat självdöda djur för undersökning. På så sätt vill man säkerställa provtagning även i de fall där den eventuella smittan inte orsakar synliga symtom eller dödlighet hos djuren på farmen.

Hittills har man undersökt djur på alla minkfarmer med djur minst en gång, 2–3 gånger på de flesta. För mårhundar har man ännu inte undersökt prover från alla farmer.

I slutet av januari 2021 har Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet givit en rekommendation om uppföljning av coronavirus hos pälsdjur. Europeiska kommissionen bereder ett beslut för att förenhetliga uppföljning av coronavirus hos pälsdjur. Finlands nuvarande uppföljningspraxis ändras till nödvändiga delar efter att kommissionen har givit sitt beslut.

Man vet att viruset SARS-CoV-2 kan behålla sin infekterande förmåga på olika ytor och i olika förhållanden från timmar till dagar. Man har bedömt att viruset kan överleva 3–10 dagar på pälsens hårsida. De pälskinn som säljs på pälsauktioner är behandlade. Behandlade pälskinn medför inte motsvarande risk för coronavirussmitta som nya obehandlade skinn av djur som blivit smittade av coronavirus kan medföra. Livsmedelsverket har fått information om de biosäkerhetsåtgärder som gäller pälskinn som ska säljas och anser dem lämpliga. Dessutom gör de som ordnar pälsauktioner en utredning för hälsomyndigheter om biosäkerhetsarrangemang i den kommun där auktionen ordnas.

Helsingfors 31.3.2021

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä